

«Синдикати су кључ за сигуран излазак из кризе изазване пандемијом»

После кризе нема повратка „уобичајеним пословним активностима“ - „нова нормалност“ мора подразумевати дубоку политичку и друштвену трансформацију.

Коронавирус је у Европи изазвао здравствену кризу без преседана и запретио самим темељима европског јединства. Док спасавање људских живота сасвим исправно представља приоритет, чини се да се већ приближава економски ураган.

Широм Европске уније синдикати су морали да интервенишу и учине све како би заштитили раднике и њихове породице. Када владе ЕУ поново отворе своје привреде, радници морају бити сигурни да ће на својим радним местима бити безбедни. Економски опоравак је битан, али се не сме несмотрено журити са повратком на посао (тамо где су радна места уопште опстала), и животе радника и њихових најмилијих доводити у опасност.

Многи говоре о “новој нормалности” после завршетка пандемије, са социјалним дистанцирањем и дугорочним мерама заштите. Али та «нова нормалност» мора имати облик дубоке трансформације политичких и друштвених приоритета. У тренутку када су у Европи милиони радника без посла нема повратка на “уобичајени пословни модел».

Најновије истраживање «Европске фондације за унапређење животних и радних услова» открива да је од избијања кризе, 28 посто Европљана трајно или привремено изгубило посао, скоро 50 посто каже да им је радно време смањено, а 15 одсто да ће вероватно изгубити посао у наредна три месеца. Једна од пет особа тешко саставља крај са крајем, а 27 одсто изјављује да нема уштеђевину на коју се може ослонити.

Ако се људи у блиској будућности не буду могли вратити на посао, биће надмашен ниво незапослености забележен на врхунцу финансијске кризе 2008. и убрзан долазак депресије горе од оне из 30-тих година. «Нова нормалност» мора бити тренутак у коме ће владе за приоритет прогласити социјално благостање, коначно озбиљно схватити претњу нашој планети, смањити изbacивање гасова у атмосферу и ефекат «стаклене баште», улагати у «зелене технологије», трагати за новим, мање загађујућим средствима превоза и обезбедити чистији ваздух.

Потребан нам је највећи план опоравка од краја Другог светског рата, који мора обезбедити правичне услове рада за све радне људе. Мора се осигурати да мултинационалне компаније и богати појединци буду праведно опорезовани и учествују у обезбеђивању средстава за јавне службе и раднике

који у њима раде. Мора се помоћи постизање Паришког споразума УН и остварење Циљева одрживог развоја .

Исто тако, владе морају мобилисати много свежег државног новца и уложити га у обнову еколошке и социјално одрживе индустрије, као и у јачање система здравства и социјалне заштите. Све то не може се остварити даљим оптерећењем државних буџета кроз зајмове под строгим условима, него изградњом Уније која ће коначно имати економске и пореске могућности да ради на улагању у будућност у којој нико неће бити остављен по страни.

Ковид-19 је открио важност одређених професија: медицинских сестара и неговатеља, превозника, учитеља, чистача, радника у пољопривреди и многих других који су толико дуго били потцењивани и недовољно плаћени. Један од резултата ове кризе требало би да буде одавање признања и награђивање радника који су ризиковали своје животе радећи током пандемије – они би требало да добију боље плате и боље услове рада.

Вирус је указао на рањивост радне снаге која у Европи ради на несигурним пословима и које је све више: радника на платформама и запослених на привременим пословима, «слободних стрелаца» (фриленсера) и samozапослених. Није била потребна глобална пандемија па да свима постане јасно да ти радници морају имати исту заштиту као и остали. Нереално је од радника на дигиталним платформама, возача и достављача робе захтевати самоизолацију – из страха од губитка плате они себи једноставно не могу приуштити боловање.

Владе и послодавци се тек прилагођавају искуствима стеченим током пандемије, али је већ сада јасно да би ти радници убудуће требало да имају социјалну заштиту и подршку у случају болести. ЕУ и њене државе-чланице морају дати гаранције да ће нетипични радници задржати свој посао, примања и радна права. Ову кризу треба видети и као прилику која нам је била преко потребна да би се обезбедили бољи услови рада за нестандартне раднике.

Европа мора да реформише своје ланце снабдевања, који нису били у стању да адекватно одговоре на изазове пандемије. Учинити наше ланце снабдевања економски, еколошки и друштвено одрживијим – гледати да се производи од кључног значаја производе на јединственом ЕУ тржишту и да се ради остварења пореске и социјалне правде уједначују фискални системи – представља приоритет будућности. **Ковид-19 не сме бити изговор за напад на људска и социјална права, као што је то био случај у неким државама-чланицама.**

Широм Европе, на локалном, националном и на нивоу Уније, синдикати су чине крајње напоре да подрже целокупно радништво - запослене и незапослене, оне који су проглашени вишком, samozапослене, мигранте и раднике на несигурним пословима. **Свако треба да има сигурно запослење: и они који су остали без посла, и они који су с посла суспендовани и они који су**

били без посла пре избијања пандемије.

Нико се не би смео бити санкционисан због одбијања да ради у ризичном окружењу. Радници имају право да се повуку са радних места или да одбију да се врате на она која нису безбедна, уз гарантовану правну заштиту од отпуштања или било које друге казне.

Запослени већ трпе јер су националне владе путем хитних мера исплатиле врло мало новца за издржавање радничких породица и очување радних места. У Италији је, на пример, од 10 милиона радника који испуњавају услове за новчана примања, само 1,5 милиона та средства и добило. Банкарски системи блокирају подршку Европске централне банке, ускраћујући кредите предузећима и домаћинствима којима су они потребни.

Људи остају без хране, а предузећа банкротирају повлачећи за собом милионе радних места. Ако Европа уђе у дубоку и дугу рецесију ситуација ће се само погоршавати.

Док ЕУ и државе-чланице праве амбициозне стратегије опоравка, потребно је у сарадњи са социјалним партнерима хитно донети и спровести мере које захтева ванредно стање. Десетине милиона радника чекају подршку од механизма подршке којим се уводе шеме рада «на кратко». Помоћ је неопходна одмах и мора бити доступна, све у циљу заштите запослености током опоравка.

Повећање буџета ЕУ до 2 одсто европског бруто домаћег производа иде у правом смеру. Међутим, ако европска подршка буде потребна и после 2022. године, Унија ће морати да располаже инструментима са регуларним изворима финансирања. Ради јачања капацитета ЕУ за улагање и заштиту грађана од незапослености, сиромаштва и социјалне искључености, политички лидери морају гурнути у страну своје националне интересе и тим инструментима дати стабилан облик.

Европа је читаву деценију трпела политику штедње и «резова» у ситуацији где су пословни интереси и профит били важнији од заштите људи, животне средине и социјалне правде. Крајње је време да се тај кратковиди приступ промени и крене у изградњу будућности засноване на просперитету и солидарности.

Европска демократија је до сада била довођена у опасност због финансијске кризе и штедње, а уколико ЕУ не реагује како треба на пандемију, она може бити потпуно уништена. Битка још није добијена, а одлуке које сада доносимо одредиће судбину Европе на дужи рок.